

uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

APRIL

2022

2

SAMENKERK

Zalig Pasen

**Paasboodschap
van de Bisschop**

**Kiezen voor
de kerk**

**Heiligverklaring
Titus Brandsma**

4

8

14

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

APRIL
2022
2

SAMENKERK

Caroline en Marco Frehse
vertellen waarom ze voor de
kerk kozen.

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 2 • Jaargang 47
De volgende uitgave verschijnt op 2 juni 2022.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Carolien Hoogenboom, Petra Vermeer (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Anneke van Assema, Anneke Donkers, Eric Fennis, Leo Fijen, Lammert de Hoop, Ingrid Henkemans, Ada Kok, Corine van der Loos, Jos Martens, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 33,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 39,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Petra Vermeer (redactiesecretariaat)
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Kiezen voor de Kerk

8

In Alkmaar zijn ze heel zuinig op hun paramenten.

Vrijwilligers

12

Wilt u *SamenKerk* niet missen?

Neem een abonnement! U ontvangt ons magazine zes keer per jaar thuis, voordat ze in de parochies verkrijgbaar is. Nu met bijzonder welkomstgeschenk! Info:
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Heiligverklaring Titus Brandsma

14

Op 15 mei wordt Titus Brandsma heilig verklaard. Wie was hij? En hoe gaat zo'n proces?

Zalig Pasen

Eind januari was er opeens het bericht, zelfs op het NOS-Journaal, dat er geen "Bedankt voor de bloemen..." meer zou klinken. Of toch wel? Er zou een doorstart zijn. We gaan het zien, maar met *SamenKerk* nemen wij het zekere voor het onzekere.

Sinds 1986 zijn we gewend dat het Sint-Pietersplein voor de paasmis van de paus wordt versierd door een Nederlandse bloemenzee. Een geschenk van de Nederlandse sierteeltorganisaties. Johannes Paulus II en Benedictus bedankten Nederland daarvoor in het Nederlands; paus Franciscus doet dat in het Italiaans.

Op 15 mei zal Franciscus Titus Brandsma heilig verklaren. Zijn zaligverklaring in 1985 heeft te maken met deze paasbloementraditie. In mei 1985 bracht Johannes Paulus II een bezoek aan Nederland. De bloemversiering bij de pauselijke vieringen en bijeenkomsten viel bij het Vaticaan in de smaak. Zo zeer zelfs dat deze bloemisten in november van hetzelfde jaar ook de Sint-Pietersbasiliek mochten 'aankleden' in verband met de zaligverklaring van Titus Brandsma. De rest is geschiedenis.

In dit paasnummer aandacht voor Pasen en Titus Brandsma, naast vele andere onderwerpen.

Veel leesplezier met deze *SamenKerk*!

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

Kunst kijken

32

In 'Uit de kunst' staat een heel bijzonder houtsnijwerk centraal, een Calvarie.

En verder

- 4 Paasboodschap van de bisschop
- 8 Kort nieuws
- 11 Tentoonstellingen
- 18 Parels uit de schattengrot
- 20 Inspiratie
- 23 Leo Fijen
- 24 We vieren eucharistie
- 27 Geboekt
- 28 Synode 2021-2023
- 30 Tiny church op de Floriade
- 34 Zingt voor de Heer
- 36 1572: de geboorte van Nederland
- 37 Puzzel
- 38 Personalía
- 39 Agenda

Oog voor het wonder

Duizenden dingen om ons heen zijn goed beschouwd een wonder. We zijn er vaak teveel aan gewend om ons er nog over te verbazen. Zoals we ons er niet over verwonderen dat we te eten en te drinken hebben en in vrede kunnen leven. We gaan dat pas als een wonder zien, als een gave Gods en een reden tot dankbaarheid, wanneer we ermee worden geconfronteerd hoe weinig vanzelfsprekend dat is en hoe kwetsbaar. Een virus, een oorlog, een ziekte, de dood, ze kunnen in een oogwenk alles veranderen.

V

oor een mens in een arm land, voor een mens in een land in oorlog, is eten en drinken en vrede een wonder. In situaties van nood doen mensen een beroep op onze naastenliefde en onze zin voor rechtvaardigheid en bidden zij tot God om een wonder.

Oorlog en corona

De coronapandemie en de oorlog in Oekraïne hebben ons allen geraakt. We leven mee met de mensen, die zonder schuld en onverhoeds werden geconfronteerd met agressie, een militaire invasie en nietsontziend geweld. We hebben voor hen gebeden, we proberen hen te helpen, we hebben meegeleefd, want we weten: dit zou ook ons kunnen overkomen. Nooit eerder zag ik zoveel noevenkaarsen branden in de genadekapel van Heiloo, bij Onze Lieve Vrouw ter Nood.

Wie op een wonder kan hopen, het wonder kan zien, zich kan verwonderen, zal de genade van het geloof ontvangen. Die genade geeft vertrouwen en uitzicht en brengt ons tot overgave, ook in moeilijke tijden.

Foto: Hernán Azócar

Het getuigenis van de vier evangelisten, van Paulus en alle leerlingen is eensluidend: De Heer is verzezen! Allen zagen hoe Hij was gemarteld, vernederd en bespot, veroordeeld als een crimineel en aan het kruis geslagen. Voor wie een gesloten wereldbeeld had, bleef het daarbij. Maar de leerlingen die hun verzezen Heer mochten ontmoeten, hebben ervan getuigd: Hij is verzezen! En dat getuigenis van mond op mond heeft de wereld veroverd.

”
**Hoe voel je het
zonlicht op je
gezicht, hoe kijk je
naar een kind?
Zie je het wonder?**

Desinformatie

Mensen geloven van alles. Internet is vol boodschappen, berichten en verhalen, die met veel stelligheid worden geponeerd. Mensen worden onder druk gezet. Desinformatie is een belangrijk onderdeel geworden van iedere oorlogvoering en van het beleid van allerlei politici. Wie kun je geloven in die wereld vol fake-nieuws? Waar loop je achteraan?

Wat is je ankerpunt?

In onze wereld met zoveel desinformatie is het van belang een ankerpunt te hebben, een zekerheid waarop je je leven kunt bouwen. Zo'n ankerpunt is méér dan een rationele conclusie. Op het menselijke vlak zijn dat voor velen huwelijk en gezin; een goede thuisbasis is zo belangrijk! Op het geestelijk vlak is dat het geloof in de verrijzenis van Jezus Christus: Hij is verzezen! Zij worden ankerpunten door onze liefde en onze trouw. De oude waarden die ons worden doorgegeven van geslacht op geslacht, die miljarden mensen hebben voorgeleefd en waarvoor zij hun leven hebben gegeven, hebben ons meer te bieden dan een internet vol fakenieuws en complottheorieën.

De soldaten kregen een flinke som geld om het 'nieuws' te verspreiden: "Zijn leerlingen zijn Hem in de nacht komen stelen terwijl wij sliepen" (Mt. 28, 12-13). Maria Magdalena berichtte de leerlingen dat Jezus verzezen was (Mt. 28, 7-8).

Wie vertrouwt je? Kunnen we het wonder zien?

Zalig Pasen! ■

Bisschop Johannes Hendriks

Een verwend kind

Een kind dat altijd alles krijgt, vindt alles maar gewoon. Het wil misschien alleen nog méér, maar zal dat méér zijn hart vervullen met verwondering en dankbaarheid? En wij? Hebben wij nog voldoende besef van de wonderen die ons omringen? Of zijn wij alles te "gewoon" gaan vinden? Je kunt ook leven in een voortdurende dankbaarheid om wat je gegeven is: Hoe kijk je naar de geboorte van een kind, naar de bloemknoppen die weer open gaan, hoe voel je het zonlicht op je gezicht, hoe kijk je naar een kind? Zie je het wonder? Wat voor invloed hebben tijden van onzekerheid en lijden op ons leven gehad?

Het grootste wonder

Op Pasen vieren we het grootste van alle wonderen: de verrijzenis van Jezus, de Heer die de dood overwint.

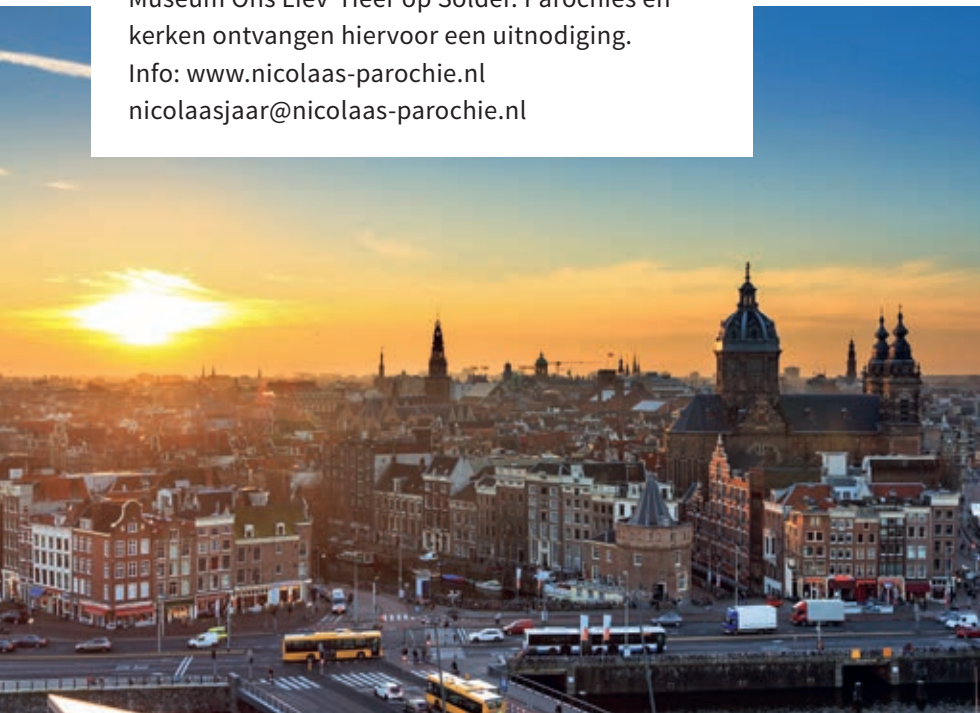
De paasboodschap van paus Franciscus wordt op Eerste Paasdag uitgezonden via NPO2, 'Urbi et Orbi', om 12.00 uur.

Kijk op kathedraal-TV naar een gesproken versie van deze 'Wat ik u zeggen wil'.

Nicolaasparochiesdag

In het kader van het Nicolaasjaar in de parochie H. Nicolaas (Amsterdam) is er op zaterdag 14 mei een dag voor alle Nicolaaskerken of -parochies uit heel Nederland, van katholieke, orthodoxe of protestantse achtergrond. Die dag is er onder meer een viering in de Amsterdamse basiliek, een lezing en bezoek aan de schuilkerk Museum Ons Liev' Heer op Solder. Parochies en kerken ontvangen hiervoor een uitnodiging. Info: www.nicolaas-parochie.nl
nicolaasjaar@nicolaas-parochie.nl

Documentaire over koorschool

In maart is een zesdelige documentaire over de koorschool van de kathedraal Sint Bavo gemaakt, die een indruk geeft hoe het er op een koorschool aan toegaat en wat de kinderen allemaal meemaken. De documentaire is uitgezonden op NH Nieuws en is te zien op www.koorschoolhaarlem.nl.

Jubeljaar 2025

Over drie jaar is het al: het nieuwe jubeljaar in de Kerk, 2025, met als thema 'Pelgrims van hoop'. Een jubeljaar is een bijzonder jaar van genade, eens in de vijftwintig jaar. Gedurende dat jaar zijn de heilige deuren in de vier grote basilieken van Rome weer geopend. Jubeljaar 2025 begint met Kerstmis 2024 en eindigt met Driekoningen 2026.

Ad Limina in november

Vanwege de coronamaatregelen is het Ad-Limina-bezoek van de Nederlandse bisschoppen in januari niet doorgaan. De nieuwe datum is van 7 tot en met 12 november 2022 en begint daarmee toepasselijk op het hoogfeest van Sint Willibrord, de patroonheilige van ons land. De bisschoppen ontmoeten paus Franciscus en bespreken met de Vaticaanse Curie de situatie in de katholieke Kerk in Nederland.

Vaticaanse postzegels Adrianusjaar

De Vaticaanse Posterijs hebben een speciale postzegel uitgegeven bij de vijfhonderdste herdenking van de pausverkiezing van de Nederlandse paus Adrianus VI. Het portret op de zegels is van een schilderij, dat op de Nederlandse ambassade bij de H. Stoel hangt. Adrianus Florisz. Boeyens was overigens slechts anderhalf jaar paus, tot zijn dood op 14 september 1523. Hij ligt begraven in de kerk Santa Maria dell'Anima in het centrum van Rome. Info: www.pausadrianus500.nl.

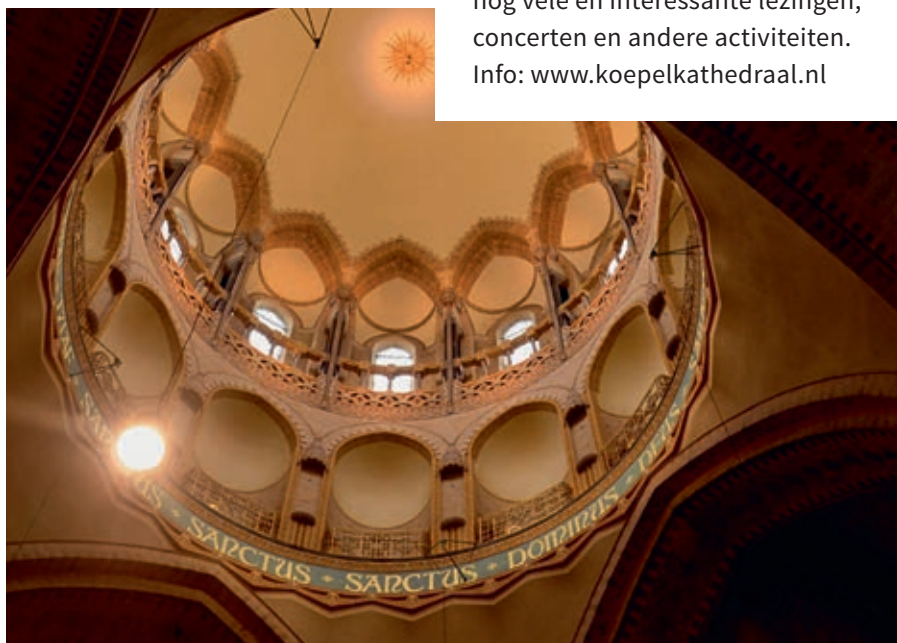
Oorlog Oekraïne en vluchtelingen

De oorlog in Oekraïne en de komst van vele vluchtelingen houden parochies en parochianen bezig:

- In het Julianaklooster (Heiloo) worden zo'n dertig vluchtelingen voor een periode van twee à drie weken opgevangen (om daarna naar opvang voor langere duur te verhuizen);
- het Werkend Missieteam van Volendam verzamelt goederen en hulpmiddelen, die per vrachtwagen naar Polen en Oekraïne gestuurd worden;
- de (onbewoonde) pastorie in Wieringerwerf biedt vijftien vluchtelingen een woonplek;
- de bisschop heeft zijn steun uitgesproken aan de Russisch-Orthodoxe parochie van Amsterdam en hij heeft hen, indien nodig en gewenst, ruimten in katholieke kerken aangeboden als zij daar gebruik van willen maken;
- dit naast veel lokale en parochiële initiatieven, gebedswakes en inzamelingen.

'Geloof in geluk' verlengd

De tentoonstelling 'Geloof in geluk' in de Haarlemse kathedraal wordt, onder meer vanwege grote belangstelling, verlengd tot 8 januari 2023. 'Geloof in Geluk' gaat over de zoektocht naar geluk, het verbeelden van het gevoel en het delen van geluk. Naast de tentoonstelling in de kathedraal, zijn er dit hele jaar nog vele en interessante lezingen, concerten en andere activiteiten. Info: www.koepelkathedraal.nl

Nieuwe constitutie voor de Romeinse Curie

Op 5 juni wordt een nieuwe regeling van het pauselijke bestuursapparaat van kracht, getiteld *Praedicate evangelium* (Predik het evangelie). De Romeinse Curie bestaat uit het Staatssecretariaat, de dicasteries en de bureaus, die alle juridisch gelijkwaardig zijn. Nieuw zijn het Dicasterie voor evangelisatie en Dicasterie voor de dienst van de liefdadigheid. Opvallend is dat voortaan ook leken (mannen en vrouwen) benoemd kunnen worden in bestuursfuncties van de Romeinse Curie. Met deze wijzigingen wil paus Franciscus de Curie moderniseren, minder een macht tussen hem en de bisschoppen maken en meer ten dienste stellen van de Kerk (lees: de bisdommen in de wereld).

Loop binnen en ontdek de verborgen schatten

side and hidden

Pasen

Een nieuw begin

Ieder jaar worden in onze kerken ook volwassenen gedoopt en gevormd. Een viering bij uitstek waarin dit plaats vindt is de paaswake. Al in de Vroege Kerk werden in deze belangrijkste viering van het jaar volwassenen gedoopt. Daar ging een intensieve tijd van voorbereiding aan vooraf, zoals nog steeds het geval is. In ons bisdom treden jaarlijks zo'n vijftig à zestig volwassenen op deze wijze toe tot onze Kerk. Caroline en Marco Frehse, beiden 53 jaar, namen die stap in 2020 en zijn er nog steeds enthousiast over.

W

at is voor jullie de reden geweest om toe te treden tot de Kerk?

Marco Frehse: "Wij komen allebei van een niet-religieuze achtergrond en het

grootste deel van ons leven leek het niet-bestaan van God heel vanzelfsprekend. Een jaar of tien geleden begonnen dit soort dingen voor mij te schuiven." Caroline Frehse: "Marco was daar veel eerder mee bezig dan ik. Bij hem begon het na de dood van zijn moeder, nu ruim tien jaar geleden." Marco: "Toen wist ik niet meer zo zeker dat God niet bestond. In gesprekken met mensen, die niet in God geloofden, voelde dat niet meer vanzelfsprekend. Voor mijn gevoel was het contact met mijn moeder nog niet verbroken en ik vroeg mij af wat ik daar nou mee moest. Jaren later, in 2018, werd Caroline ziek en intussen

waren we al gewend om wat anders te denken over het leven. Carolines omgang met haar ziekte heeft grote indruk op mij gemaakt.”
Caroline: “Dat er misschien meer tussen hemel en aarde is, begon voor mij pas echt reëel te worden in dat jaar dat ik ziek werd. Mijn arts had het erover dat deze gebeurtenis een life-changer was. En dat was het inderdaad. Na de eerste doodsangst en paniek kreeg ik langzamerhand het gevoel dat het goed zou komen, hoe het ook zou aflopen. De moed, die ik putte uit de nabijheid van mijn familie en vrienden, maakte dat ik er van overtuigd raakte dat ik er niet alleen voor stond. Dat er een zekere kracht

**Het leek mij alsof
mijn hele leven
daarvoor deze kant
op had moeten gaan**

Foto's: Angélique Broerse-van Hal

al ons hele gezamenlijke leven iets met de Heilige Nicolaas. We kregen verkering op 6 december 1986 – heel erg lang geleden dus – en hebben ons altijd op de een of andere manier met hem verbonden gevoeld.”

Hoe hebben jullie de voorbereiding op jullie doop ervaren en hoe zag dat er uit?

Caroline: “Op 1 september 2019 hebben we voor het eerst de Mis bijgewoond en die heeft veel indruk gemaakt. Wij zijn al gauw de geloofscursus gaan volgen. Aanvankelijk was ik nog helemaal niet zeker of deze weg voor mij zou leiden naar de Doop en het Vormsel, maar ik vond het fijn om op de avonden meer te leren over de Bijbel en het katholieke geloof. Het waren open gesprekken met heel diverse mensen. Intussen gingen Marco en ik elke zondag naar de kerk, eerst nog heel onwennig, maar al snel kregen we het gevoel zeer welkom te zijn. Ik weet nog wanneer voor mij het moment was dat ik wist dat ik gedoopt wilde worden. Dat was met Kerstmis, toen ik in de kerk een van de kinderen helemaal achterin het rijtje, heel voorzichtig en met veel toewijding een kaarsje naar het altaar zag brengen.”

Marco: “De Veertigdagentijd (van 2020 – red.) pakte anders uit vanwege de coronapandemie. Onze doop werd uitgesteld en de kerk bleef noodgedwongen leeg. Enkele zondagen mochten we met een paar geloofsleerlingen de Mis bijwonen in een verder lege kerk. Een indringende ervaring. Het mooie van de cursus was ook dat Caroline en ik toch weer nieuwe dingen van elkaar leerden, hoewel we elkaar toch echt wel heel lang kennen. Het was een mooie manier om Christus in ons leven toe te laten.”

aan het werk was die mij hielp.”

Marco: “Caroline vertelde mij achteraf dat ze tijdens de zeer zware chemo-behandelingen zich kon richten op een enkel lichtje dat ze zag als ze haar ogen sloot. Dat was heel ontroerend. Haar moeder heeft een vakantiehuis in Duitsland. We zijn daar in de kerk bij Maria een kaarsje gaan branden in de hoop op bijstand. Een jaar later kwamen we terug en konden we onze dank brengen voor Carolines herstel.”

Caroline: “In de zomer van 2019 begon ik mij verder te verdiepen in het geloof en ging ik op zoek naar een kerk om een keer te gaan kijken. De Nicolaasbasiliek sprak mij erg aan omdat de abdijsliturgie mij mooi leek. Bovendien hebben Marco en ik

Foto: prive-collectie

Caroline: "We zijn nog altijd heel dankbaar dat wij toen, voor onze doop, toch de bijzondere voorbereidingstijd naar Pasen hebben mogen meemaken. Uiteindelijk werden we op 21 juni 2020 gedoopt en gevormd en deden we onze eerste Communie."

Wat heeft dat bijzondere moment met jullie gedaan?

Marco: "Het voelde voor mij als een verbintenis die enerzijds een nieuwe richting in mijn leven betekent en anderzijds leek het mij alsof mijn hele leven daarvoor deze kant op had moeten gaan. Een soort van vervulling en startpunt tegelijkertijd."

Caroline: "Van te voren werd ons gevraagd onszelf voor te stellen aan de gemeenschap en te vertellen wat

ons ertoe had gebracht te kiezen voor toetreding tot de Kerk. Ondanks dat ik het heel spannend vond, wist ik toch de woorden te vinden; dat het zo goed voelde dat ik de dankbaarheid, die ik heb voor mijn leven en genezing, nu kon richten op God. Dat mijn gevoel van dankbaarheid niet meer in het luchtledige hing. De plechtigheid van Doop en Vormsel was heel mooi en ontroerend. We voelden ons zeer verbonden met ons groepje geloofsleerlingen".

Groeien in geloof gaat door. Hoe krijgt dat bij jullie vorm en is er van die groei ook echt sprake?

Marco: "We ontmoeten steeds meer mensen, in en via de kerk, lezen een hoop bij en hebben twee keer een retraite gedaan. Daarnaast hebben we allebei een rol in de liturgie gekregen, Caroline als lectrice en ik als acoliet. En nog voelt het alsof we nog maar helemaal aan het

herkennen. En, afgelopen 6 december 2021 zijn we in de kerk getrouwd, toen we precies vijfendertig jaar bij elkaar waren. Om onze kinderen, vrienden en familie bij ons te hebben in de kerk was heel erg bijzonder."

Ik hoop dat het dieptepunt voor de katholieke Kerk in Nederland gepasseerd is

Er wordt vaak somber gesproken over de toekomst van de Kerk. Hoe kijken jullie daar tegen aan?

Caroline: "Er spelen natuurlijk vele kwesties die maken dat mensen het vertrouwen in de Kerk zijn kwijt geraakt. De sluitingen vanwege de coronamaatregelen zullen ongetwijfeld hebben bijgedragen aan het verminderen van het aantal kerkbezoekers. Naar mijn idee doet de Kerk heel veel om zaken zo goed mogelijk op orde te stellen en probeert de Kerk met de Synode ook gehoor te geven aan iedereen die nadenkt over de toekomst van de Kerk.

Je ziet dat mensen, nu het weer mag, elkaar heel graag ontmoeten bij de Mis en daarna. De Kerk zet zich ook enorm in voor mensen die minder geluk hebben dan wij, ook nu voor de vluchtelingen uit de Oekraïne. Het saamhorigheidsgevoel is groot."

Marco: "De Kerk heeft zoveel te bieden en zoveel mensen hebben in deze onzekere tijden last van de geestelijke leegte in cultuur, media, politiek en maatschappij. Ik hoop toch dat meer mensen hun weg naar de Kerk zullen vinden, naar onze Kerk, die toch ook de grondtoon vormt van onze westerse cultuur. Ik hoop dat we geen hekkensluiters zijn en dat het dieptepunt voor de katholieke Kerk in Nederland gepasseerd is." ■

Eric Fennis

'Van God los'

Museum Catharijneconvent (Utrecht)

De jaren zestig van de vorige eeuw staan centraal op een grote tentoonstelling in het museum voor christelijke kunst en geschiedenis in Utrecht.

De onstuimige jaren zestig waren een van de meest revolutionaire én religieuze periodes uit de Nederlandse geschiedenis. Aan het begin van deze periode was de invloed van de Kerk op het dagelijks leven nog allesoverheersend. Grote gezinnen waren normaal, gemengd trouwen was taboe en boodschappen deed men bij winkeliers van de eigen zuil.

In 1960 behoorde Nederland nog tot de meest christelijke landen van Europa, maar nergens waren de veranderingen zo tumultueus als hier. Zo werd Nederland van het braafste jongetje van de klas zelfs het 'enfant terrible' van de katholieke Kerk. Dit alles onder grote belangstelling van de internationale pers. Ook binnen de protestantse kerken gebeurde er veel. Maar wie denkt dat religie in dit onstuimige decennium met een sneltreinvaart uit Nederland verdween, heeft het mis. Dompel je onder in een roerig tijdperk dat misschien ver weg lijkt, maar doorwerkt tot op de dag van vandaag. Raakte Nederland in en door die jaren zestig van God los?

Museum Catharijneconvent

Lange Nieuwstraat 38,

3512 PH Utrecht

030-2313835

www.museumcatharijneconvent.nl

Dagelijks (m.u.v. de maandag)

t/m 28 augustus 2022.

Vrijheid & Verwarring. Kloosterleven in de jaren '60

Museum Krona (Uden)

Van binnenuit (Tweede Vaticaans Concilie van 1962-1965) en van buitenaf kwam er zestig jaar geleden een ongekende beweging op gang, die het religieuze leven in kloosters ingrijpend heeft veranderd. Kloosterlingen werden aangespoord om hun leven bij de tijd te brengen. Denk aan het vertalen van gebedenboeken, het houden van de liturgie in de volkstaal, het vervangen van habijten door eigentijdse kleding en er kwam

ruimte voor gesprekken en vrije tijd. De tentoonstelling *Vrijheid & Verwarring. Kloosterleven in de jaren '60* toont - verdeeld over tien luiken en met uniek bronmateriaal - hoe snel en dramatisch deze revolutie zich voltrok in Brabantse kloosters. Een revolutie die bepalend zou blijken te zijn voor de topografie van de kloosters en situatie binnen de gemeenschappen anno 2021.

Museum Krona

Veghelsedijk 25, 5401 PB Uden

0413-263431 | www.museumkrona.nl

Dagelijks (m.u.v. de maandag)

t/m 15 mei 2022.

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communicatiegroep tot parochiebestuurder. *SamenKerk* reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?

Anneke Donkers

Wat ik DOE...

Zingen is mijn liefhebberij

Roep 'Volendam' en men denkt 'zingen'. En dat klopt. Volendam heeft een rijke zangtraditie met The Cats, BZN, Jan Smit, Nick en Simon, de 3J's maar ook het Volendams Operakoor, Forever Young enzovoort. En beide kerken kennen een gemengd koor. Het Sint-Ceciliakoor van de Sint-Vincentiuskerk telt zo'n tachtig leden. De mannen vormen met zo'n vijftig leden het herenkoor, dat alle zondagen om half tien de hoogmis zingt. Daarnaast zingt het koor bij uitvaarten in de kerk. Jaap Tol: "Ja, dat is al gauw zo'n twee à drie keer per week. En naast de zondagmorgen en de uitvaarten repeteren we iedere woensdagavond. En elke keer de drieënveertig trappen op naar de koorzolder." Tol, in Volendam ook bekend onder zijn bijnaam 'Jaap de Beer', is al zestig jaar lid van dit koor. "En vijftig jaar als solist. Ik ben bas-bariton."

Paramenten: behouden voor de toekomst

"Ik hou van deze kerk". Met trots leidt Kees Groenland iedere bezoeker die dat maar wil, rond in de kerk. Geboren en getogen tegen de kerk aan, woont hij zijn hele leven in de directe omgeving van de Sint-Laurentiuskerk in Alkmaar. Wat hem in het bijzonder aanspreekt is de geschiedenis van deze kerk van Pierre Cuypers aan het Verdronkenoord. Groenland verricht vele vrijwilligerstaken voor de parochie, waaronder de verzorging van de paramenten, de liturgische gewaden of textiele gebruiksvoorwerpen in de kerk. "We - laat ik mijn collega-vrijwilliger Kees Pater niet ongenoemd laten - zorgen dat alles klaar staat voor de vieringen. De kazuifels hangen we klaar, maar uiteraard verzorgen we ook het textiel voor de kelken, de altaar- en communiebankdwalen. We verzorgen de liturgische kleuren en natuurlijk dat alles netjes gewassen wordt. We hebben hier onze eigen wasmachine en droger." Groenland vertelt enthousiast verder: "We hebben veel oude kazuifels en koorkappen, als ook vaandels in de kerk en we proberen deze ook te restaureren. Het geldt hiervoor wordt opgebracht door de parochianen en met de

Dekanaat Alkmaar
Parochie St. Dominicus
Locatie St. Laurentiuskerk
Alkmaar
Kees Groenland (78)
Paramenten

Foto: Anneke Donkers

Stichting Alkmaarse Cuyperskerk worden fondsen gezocht. We hebben een oude vioolkistkazuifel gerestaureerd, die hangt nu in onze kleine tentoonstelling, als ook een vaandel met de heilige Laurentius in art-decostijl." Groenland haalt het Mariakazuifel en een koormantel uit de hoge kast, waarin kazuifels van alle tijden hangen. "Kijk deze koormantel eens met een afbeelding van het Alkmaarse Bloedwonder. Het is te

kwetsbaar geworden om te gebruiken. Eigenlijk zou deze koormantel ook gerestaureerd moeten worden. Vrijwilligerswerk is voor mij een mooie en zinvolle invulling van mijn tijd na mijn pensionering. Als we aan het werk zijn, zetten we eigenlijk ook altijd de kerkdeuren open, zodat mensen binnen kunnen lopen." Draagt dit vrijwilligerswerk bij aan uw geloof in God? Groenland: "Dat vraag ik me wel eens af. Ik bid de afgelopen jaren ook: "Heer, leer me bidden". Ik vind dat erg moeilijk, ben niet vroom". Toch stak u net wel als eerste een kaarsje aan bij Maria toen we de kerk inkwamen. "Ja, dat hoort gewoon..." (en na een korte stilte) "mijn gevoel is wel sterk". Paramenten, zeker als ze wat ouder zijn, zijn kwetsbaar. Maar ze zijn te restaureren om ze te behouden voor de toekomst. Hoe is de toekomst van uw vrijwilligerstaak? Groenland: "Ik maak me wel wat zorgen om onze parochiële toekomst, hoe

gaan we verder? Wie neemt deze taak van mij over bijvoorbeeld.

Ja, het zou fijn zijn als een aantal nieuwe vrijwilligers al (deel)taken op zich willen nemen, zodat er ook tijd is om kennis en ervaring goed over te dragen en we het hopelijk nog een aantal jaren samen kunnen doen". Dus, wie interesse heeft, ga op bezoek in Alkmaar, waar Groenland u zeker ontvangt en rondleidt. ■

Vele jaren zong hij samen met zijn vrouw Trijn Tol-Runderkamp zowel in dit parochiekoor als in het Operakoor, maar zij is inmiddels gestopt. Tol: "Zingen is mijn grootste liefhebberij. Ik deed vroeger aan turnen en zat in het bestuur van onze turnvereniging. In 1961, rond ons trouwen, had ik dat tien jaar gedaan.

**Dekenaat Purmerend
Parochie HH. Maria,
Sterre der zee,
en Vincentius a Paolo
Volendam
Jaap Tol (86)
herenkoor**

Ik ben daarmee gestopt en zei: ik ga nu een liefhebberij doen, wat ik kan doen tot in de kist. Ik zing graag maar niet thuis of in de badkamer. Zingen is erg goed voor je lichaam en geest. Het

begon op de lagere school, waar Meester Zwarthoed samen met kapelaan Vlaar een meisjes- en knapenkoor samenstelde om een Latijnse meerstemmige Mis te zingen. Dat was in 1946." Het herenkoor zingt Nederlands, Latijn en Gregoriaans. "Het mooiste

stuk om als solist te zingen, is voor mij het 'Domine Fili unigenite...' uit het Gloria van de Messe Solennelle van Charles Gounod. We zingen dat deze Pasen. Maar ook het Ave Maria van Mozart, wat ik jaren met mijn broer heb gezongen, vind ik prachtig", aldus Tol en met plezier zingt hij een stukje voor aan de keukentafel. "Mijn vrouw en ik hebben nu ruim een jaar geleden allebei corona gehad. Toen ben ik nog een tijd mijn stem kwijt geweest. Dat was een grote zorg. Maar na ongeveer een maand kwam dat weer goed, maar in een iets hoger timbre, merkte ik." Naast het zingen en repeteren wordt er door de mannen twee keer per jaar vergaderd, in mei en rond de feestdag van Sint Cecilia in november. "Uiteraard gezellig maar ook zakelijk. In november bespreken we het jaarverslag en in mei wat de ideeën zijn voor het kooruitje en hoeveel geld er in kas is." ■

Heiligverklaring Titus Brandsma

De Kerk gaat niet over één nacht ijs

Na de Tweede Wereldoorlog zien veel gelovigen in Titus' leven en sterven een reden voor een zalig- en heiligverklaring. Mensen die zalig of heilig verklaard worden in de Rooms-Katholieke Kerk, gelden als inspirerende voorbeelden van gelovig en deugzaam christelijk leven.

M

et een zalig- of heiligverklaring door de Kerk is er ruimte voor publieke verering. Gelovigen bezoeken de plekken van de zalige of de heilige (waar hij of zij leefde of begraven is), we

lezen over hun (geloofs)leven en kunnen in ons gebed om hun voorspraak vragen.

Bij een zalig- of heiligverklaring gaat de Kerk echter niet over één nacht ijs. De beginstap is altijd in een bisdom, waar een bisschoppelijke rechtbank getuigenissen van gelovigen verzamelt over de beoogde kandidaat-heilige. Waarom zien zij in iemand een potentiële heilige? Uit welke eigenschappen en gebeurtenissen blijkt dit? In Nederland nam de Karmel Orde hiervoor het initiatief. De bisschoppelijke rechtbank van Den Bosch erkende in 1957 Titus als een 'dienaar Gods', als kandidaat-heilige, waarna het proces in Rome werd voortgezet.

Zaligverklaring in 1985

De Congregatie voor Zalig- en Heiligverklaringen (van het Vaticaan) deed vervolgens een kritisch onderzoek naar de goddelijke en zedelijke deugden van de kandidaat-heilige. Een zogeheten 'advocaat van de duivel' belicht daarbij de zwakke kanten van de zaak. Lange tijd gebeurde er in de eventuele zaligverklaring van Titus Brandsma weinig. Er kwam weer schot in de zaak na het aantreden van de Poolse paus Johannes Paulus II in 1978. Hij heeft diverse slachtoffers van het naziregime, zoals Edith Stein,

De voorspraak werd gevraagd bij de door Driscoll geliefde zalige Titus Brandsma. De kanker verdween

Maximiliaan Kolbe, kardinaal Clemens von Galen, zalig of heilig verklaard. Zo ook Titus Brandsma, op 3 november 1985. De H. paus Johannes Paulus II beslist dat Titus' zaligverklaring kan plaatsvinden op basis van diens 'martelaarschap voor het geloof'. Het aantonen van een of twee bewezen wonderen is dan niet nodig. Een heiligverklaring is de laatste stap, maar vereist een bewezen wonder op voorspraak van de kandidaat-heilige.

Wonder van Titus

In 2007 werd bij de Amerikaanse pater Karmeliet Michael Driscoll in Florida een agressief, kwaadaardig melanoom geconstateerd met uitzaaiingen in het lymfestelsel. Hij werd geopereerd, waarbij veel lymfeklieren verwijderd werden, en hij kreeg zware bestralingen. Op initiatief van het bisdom van Palmbeach in Florida (VS) werd een intensieve gebedsactie gestart voor de genezing van Fr. Michael Driscoll, waarbij de voorspraak werd gevraagd bij de door Driscoll geliefde zalige Titus Brandsma. De kanker verdween. Een melanoom van deze zwaarte komt vaak na een aantal jaren terug, maar dat is intussen al veertien jaar niet

Titus Brandsma (1881-1942) werd als Anno Sjoerd Brandsma geboren in het Friese Oegeklooster (Bolsward). Van zijn broer en vier zusters huwde slechts één zuster, de anderen kozen er voor in het klooster te treden. Anno Sjoerd begon in 1898 zijn noviciaat in het Karmelklooster van Boxmeer. Na een studie filosofie in Rome wordt hij filosofiedocent in Oss. In 1919 werd hij hoofdredacteur van het dagblad *De Stad Oss* en hij kreeg de leiding van de Handelsdagschool. Dit was het begin van zijn grote inzet voor het katholiek onderwijs en katholieke journalistiek in Nederland. In 1923 werd hij hoogleraar aan de net opgerichte Katholieke Universiteit Nijmegen, waar hij later rector magnificus van werd. In de jaren dertig had de Friese pater Karmeliet de gevaren van het nationaalsocialisme scherp in de gaten. Als in 1940 het Duitse leger Nederland binnenvalt,

heeft Titus Brandsma al geruime tijd in het openbaar een anti-nationaalsocialistische positie ingenomen. In januari 1941 nemen de Nederlandse bisschoppen stelling tegen de nazi's en de NSB en verboden zij alle lidmaatschap. Als geestelijk adviseur van de R.K. Journalistenvereniging reist Titus per trein door het land om redacties van de katholieke pers te bezoeken vanwege een brief, dat de katholieke bladen "inzake de NSB-advertenties niet mogen toegeven als zij hun katholieke identiteit willen behouden". Deze brief bracht hij rond en lichtte hij persoonlijk toe. Op maandag 19 januari 1942 werd Titus Brandsma door de Gestapo gearresteerd en naar de gevangenis van Scheveningen gebracht. Via Amersfoort en het Duitse Kleve komt Titus in concentratiekamp Dachau, waar hij op 26 juli 1942 een dodelijk spuitje krijgt toegediend.

het geval. Medici hebben er geen verklaring voor. Pater Driscoll is gezond en wel aan het werk in zijn parochie. Artsen hebben hem volledig genezen verklaard.

Heiligverklaring in 2022

Driscoll koestert een grote devotie voor Titus Brandsma. Zijn bidden om genezing ondersteunde hij met een relikwie van Titus in zijn bezit: een stukje van de pij van de Friese karmelieten pater. De medische onderzoeken en verklaringen rond zijn genezing, alsook de uitgevoerde gebedsacties zijn schriftelijk vastgelegd en als potentieel wonder voorgelegd aan het Vaticaan. Op 26 november 2020 erkende een commissie van medische adviseurs, aangesteld door de Congregatie voor Zalig- en Heiligverklaringen, dat de genezing

Heiligverklaring op TV

De plechtigheid van de heiligverklaring is zondagochtend 15 mei te volgen via de KRO op NPO 2.

Op 4 mei herdenkt Nederland onder anderen de slachtoffers van het naziregime in de Tweede

Wereldoorlog. Het concentratiekamp van Dachau kende een 'Pfarrerblock' waar honderden priesters onder barre omstandigheden samenleefden. Het lijden van de priesters was groot. De passieweek was aanleiding nog wreder tegen hen op te treden. Acht dagen lang (van Palmzondag tot Tweede Paasdag) duurde het straf-exerceren op de appèlplaats en door de straten van het kamp. Bij snepende wind moesten alle priesters, ongeacht hun leeftijd of gezondheid, meerdere uren geheel ontkleed buiten staan. Op Goede Vrijdag, paaszaterdag en paaszondag moest er van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat gemarcheerd worden. Na afloop werden de priesters gedwongen *O Haupt voll Blut und Wunden* te zingen. Op Goede Vrijdag 1942 moest de jonge Oostenrijkse priester, Andreas Rieser, met enkele joden oude prikkeldraadversperringen opruimen. Hij werd tot bloedens toe geslagen. Een SS'er gaf het bevel om van prikkeldraad een kroon te vlechten; die werd op het hoofd van de priester gezet. Rieser werd bespot, bespuwd en geslagen, en moest het hele kamp doorlopen.

Karmeliet Rafaël Tjihuis (1913-1981) schreef over zijn ervaringen in Dachau en over de zes weken in de zomer van 1942, dat zijn ordegenoot Titus Brandsma daar werd opgesloten. "Ik heb een afspraak met de Duitse pastoor Richard Schneider. Hij belooft me, als ik er verder geen ruchtbaarheid aan geef, van tijd tot tijd de H. Communie te brengen (Duitse priesters mochten wel de Mis vieren – red.). Op een dag wenkt hij mij. In het drukke heen en weer lopen van al die mensen (na het ochtendappèl) is het voor mij een kleine moeite ongemerkt bij Richard te komen. Zonder te blijven staan en ook zonder wat te zeggen geeft hij me onopvallend

een klein wit papiertje waarin Ons Heer verborgen is. Een trillen van heilige vreugde ontgaat me niet nu ik voor de eerste maal persoonlijk deze kostbare schat mag aannemen. Overgelukkig ga ik naar pater Titus en geef ik hem voorzichtig Ons Heer over. 's Middags als we op het blok zijn teruggekeerd en na ons schamele middagmaal enkele ogenblikken vrij hebben, lopen we beiden enige keren de blokstraat op en neer. Daarbij spreekt Titus een paar godvruchtige woorden van geloof en liefde tot Christus in het Heilige Sacrament. Als hij dan overtuigd is dat er geen gevaar bestaat geeft hij me de Heilige Communie. Daarna gaan we beiden elk onze weg, Christus in ons hart, biddende, te midden van de andere gevangenen die allengs naar buiten gekomen zijn. Niemand heeft wat

gemerkt maar wij beiden zijn zielsgelukkig" (pag. 82-84).

Op 29 april 1945 werd Dachau door de Amerikanen bevrijd. In de priesterbarakken werd het Te Deum aangeheven. Op de appèlplaats werd een groot altaar en een gigantisch kruis neergezet en op 3 mei werd een feestelijke hoogmis gezongen. Op 4 mei werd een requiem gezongen voor allen die in het kamp zijn gestorven of er werden vermoord. Tjihuis: "De duivel is er de baas, maar de hemel is met ons."

Citaat uit: Hanneke Veerman (red.), *Innerlijke reis Dachau. Voor bij de grens. Dagboek van Rafael Tjihuis met daarin de laatste dagen van Titus Brandsma* (Leeuwarden, 2002).

toegeschreven aan de voorspraak door zalige Titus Brandsma inderdaad wetenschappelijk onverklaarbaar is. Op 25 mei 2021 bevestigde een theologencommissie van de Congregatie ook de genezing van pater Driscoll als een wonder op voorspraak van Titus Brandsma. Beide erkenningen zijn een belangrijke stap voorwaarts in het proces tot heiligverklaring. Op 9 november 2021 besloten de kardinalen en bisschoppen van de Congregatie positief over heiligverklaring van Titus Brandsma. Op 25 november erkende ook Paus Franciscus het wonder, dat hem was voorgelegd door de prefect van de Congregatie, kardinaal Marcello Semeraro.

Paus Franciscus heeft tijdens een consistorie van kardinalen op 4 maart jl. de heiligverklaring van Titus Brandsma aangekondigd voor zondag 15 mei 2022 te Rome. Tijdens een grote plechtigheid op het Sint-Pietersplein zal de paus de nieuwe heilige officieel afkondigen. Vanaf die dag is het voortaan 'de heilige Titus Brandsma'. Zijn gedachtenis wordt gevierd op 27 juli. ■

Lammert de Hoop

Speciaal magazine

Via de parochies is eind maart het gratis magazine verspreid, getiteld: 'Titus Brandsma. Heilige van de Lage Landen' over het leven en de marteldood van deze Friese karmelietenpater.

Dankviering 22 mei

Op zondagmiddag 22 mei aanstaande is er om 16:00 uur in de kathedrale Sint-Jansbasiliek in Den Bosch een pontificale eucharistieviering uit dankbaarheid voor de heiligverklaring van Titus Brandsma. Iedereen is welkom en uitgenodigd om deze bij te wonen.

Paus Franciscus zal op zondag 15 mei tien personen heilig verklaren, waaronder Titus Brandsma:

- Lazarus, bekend als Devasahayam (India)
- César de Bus (Frankrijk)
- Luigi Maria Palazzolo (Italië)
- Giustino Maria Russolillo (Italië)
- Charles de Foucauld (Frankrijk)
- Maria Francisca van Jezus (Anna Maria Rubatto) (Italië)
- Maria Domenica Mantovani (Italië)
- Marie Rivier (Frankrijk)
- Maria van Jezus (Carolina Santocanale) (Italië)

50 Pelgrims bij de heiligverklaring

Vanuit ons bisdom zijn vijftig pelgrims aanwezig bij de heiligverklaring op het Sint-Pietersplein. Zij reizen 13 mei naar Rome en keren 17 mei terug.

www.heiligititusbrandsma.nl
www.karmel.nl/titus-brandsma

Marcel Poorthuis is emeritus-hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

H

et is soms goed om in de lijdensweek de focus eens te plaatsen op een van de bijfiguren. Petrus is ongetwijfeld een dramatische en ook tragische figuur. Zijn oude naam *Simon Bar Jona* betekent:

zoon van de duif, maar pas op! Deze vredelievende naam verbergt misschien een andere betekenis: *Berjonim* zijn in het Hebreeuws vreedzaam strijders.

Zou Petrus zich aangetrokken hebben gevoeld tot die strijders tegen de Romeinen, die meenden dat alleen God heerschappij over mensen mocht hebben? Het past bij zijn temperament, vooral als we bedenken dat hij zijn zwaard trok tegen de knecht van de hogepriester, terwijl zwaarden door de Romeinen waren verboden!

Petrus' enthousiasme maakt hem tot een belangrijke leerling van Jezus, maar bezorgt hem ook menig uitglijder. Hij erkent Jezus als Zoon van God en Jezus zegt dat op deze steenrots (*Kefas* in het Aramees, *Petros* in het Grieks en *Petrus* in het Latijn) de Kerk gebouwd zal worden. Bijzonder dat deze figuur, die zo vaak zich vergaloppeert, de rots van de kerkgemeente wordt! Maar direct daarop zegt Jezus: "Ga weg van mij, satan!", als Petrus probeert om Jezus te behoeden voor het lijden.

En als Petrus vraagt wat er voor hen aan beloning inzit nu ze Jezus gevolgd zijn en alles hebben achtergelaten, krijgt hij als antwoord een visioen van het 'Einde der Tijden'. Direct profijt zit er dus niet in als je Jezus navolgt.

Het lijdensverhaal is bij uitstek het verhaal van verraad en ontgoocheling. Jezus had al eerder voorzien dat ook zijn leerlingen Hem zouden verlaten. De pijnlijkste vraag in het evangelie, die klinkt als vraag van Jezus aan ons tot op vandaag: "Willen jullie ook maar niet liever heengaan?" (zie Joh. 6:67). Velen hadden Jezus al verlaten en Jezus vraagt dit nu aan de Twaalf: "Willen jullie ook maar niet liever heengaan?". Die goeie Petrus springt onmiddellijk op:

"Naar wie zouden we moeten gaan, U hebt woorden van eeuwig leven". Dan onthult Jezus dat een van hen Hem zal verraden. Jezus noemt de naam van Judas niet: misschien omdat hij vreesde dat Petrus dan direct Judas zou aanvliegen.

Heengaan of blijven?

Bijzonder dat deze figuur, die zich zo vaak vergaloppeert, de rots van de kerkgemeente wordt

'Petrus' door Artemisia Gentileschi (1593-1656)

Petrus was dapper genoeg om Jezus ook in het hart van de bezetter te volgen. Maar toch is er de voorspelling aan Petrus: "Je zult Me drie maal verloochenen". We kennen het verhaal: de haan kraait.

En Petrus weende bitter. Wie kent niet de lange uithaal van verdriet, die Bach aan deze zin geeft!

Van belang is natuurlijk wat *ons* antwoord zal zijn: heengegaan of bij Jezus blijven, als de haan voor ons kraait...? ■

Vastenactie 2022

Je land is je leven

Dagelijks worden mensen uit hun huizen gezet omdat een overheid of grote onderneming zich de kostbare grond toe-eigent waar ze wonen. Uw hulp is hard nodig om deze kwetsbare mensen bij te staan, die vaak letterlijk met lege handen achterblijven.

Helpt u mee?

Voor € 23 kunnen we bijvoorbeeld al een drinkwatersysteem herstellen.

IBAN: NL21 INGB 0000 0058 50

www.vastenactie.nl

VASTENACTIE

OORLOG IN OEKRAÏNE

help de mensen
geef

NL21 INGB 0000 0058 50
t.n.v. Vastenactie, Den Haag
o.v.v. Oekraïne

NL27 ABNA 0503 0402 31
t.n.v. Kerk in Nood - ACN Nederland
o.v.v. Oorlog Oekraïne

Voordat ge geboren werd, bestemde Ik u voor Mij.
(Jer. 1:5)

Denk je erover om priester te worden?
Ontdek het op willibrordseminarie.nl
of kom eens langs!

Hoogeweg 65, Heiloo
T 072 505 1288

Erik Venneker
seminarist

**Grootseminarie
St. Willibrord
Bisdom Haarlem-
Amsterdam**

Wilt u de priesteropleiding steunen?
NL64 INGB 000 000 5464 t.n.v. Het Grootseminarie

*O Jezus, als ik U aanschouw,
dan leeft weer, dat ik van U hou
en dat ook uw hart mij bemint
nog wel als uw bijzond'ren vriend.*

*Al vraagt mij dat meer lijdensmoed.
Och, alle lijden is mij goed,
omdat ik daardoor U gelijk
en dit de weg is naar Uw Rijk.*

*Ik ben gelukkig in mijn leed
omdat ik het geen leed meer weet
Maar 't alleruitverkorenst lot,
dat mij vereent met U, o God.*

*O, laat mij hier maar stil alleen,
het kil en koud zijn om mij heen
en laat geen mensen bij mij toe
't Alleen zijn word ik hier niet moe.*

*Want Gij, o Jezus, zijt bij mij
ik was U nimmer zoo nabij.
Blijf bij mij, bij mij, Jezus zoet,
Uw bijzijn maakt mij alles goed.*

1942
O Jezus, als ik U aanspreek,
Dan leeft weer, dat ik van U hou
En dat ook Uw hart mij bemint,
Nog wel als uw bijzonder vriend,
al vraagt mij dat meer lydenmoed,
Dok, alle lyden is mij goed,
Omdat ik daardoor U gelijk
En dit de weg is naar Uw Rijk.
Ik ben gelukkig in mijn leed,
Omdat ik het geen leed meer weet,
Maar 't alleruitvoorkomst let,
Dat mij verrent met U, o God.
Dok, laat mij hier maar stil alleen,
Dit kribbe houd zijn om mij heen
En laat geen menschen bij mij toe.
't Alleen zijn woord ik hier niet mee.
Want Gy, o Jezus, zijt bij mij.
Ik was U nimmer zoo natij.
Blijf bij mij, bij mij, Jezus zult
Uw bijzijn maakt mij alles goed.
T.R.

Titus Brandsma schreef deze tekst (kijkend naar een afbeelding in zijn brevier, van Jezus, een schildering van Fra Angelico) op 12-13 februari 1942 tijdens zijn verblijf in het zogeheten 'Oranjehotel', de strafgevangenis in Scheveningen, waar hij na zijn arrestatie enkele weken verbleef. Later werd hij via Amersfoort en het Duitse Kleve naar concentratiekamp Dachau (nabij München) gebracht. Daar werd hij op 26 juli om 14.00 uur met een dodelijk spuitje omgebracht.

doe mee:
Pinksteractie
28 mei t/m 5 juni

**steun
ons en
doneer!**

NL30 RABO 0171 2111 11

**Geloven
in de ander.
Samen één
missie**

weeknederlandsemissionaris.nl

Academy & Netwerkdag

Het streamen van de Heilige Mis en het maken van vlogs en filmpjes over of voor de gelovigen: door corona hebben veel parochies en gemeenschappen de stap naar online gemaakt. Maar wat zijn do's en dont's als het om content maken gaat? Hoe stream je de H. Mis zo dat het recht doet aan de realiteit van de vierende gemeenschap? En wat voor missionaire content kun je nog meer maken?

Dit en meer leren we tijdens de training 'Streaming the Temple'. Speciaal voor iedereen die zich binnen de Kerk bezighoudt met online missionair aanwezig zijn!

Lunch: inbegrepen
Kosten: vrijwillige bijdrage
Aanmelding: tot 10 mei mogelijk via formulier op website

Meer informatie en aanmelden: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

14 mei 2022
10:00 – 16:00 uur
Kathedrale Basiliek St. Bavo
Haarlem

Streaming The Temple

Online kerkdiensten en vlogs maken

Kathedraal

Lees dit boek en ontdek de schoonheid van het geloof

Leo Fijen is directeur/uitgever van Adveniat en presentator van de geloofsgesprekken van de KRO op de zondagochtend.

Zondagmorgen, zo heet het nieuwe boek van Willem Jan Otten. Deze auteur, dichter en winnaar van de P.C.-Hooftprijs schreef beschouwingen over de zondagochtend in de periode, dat hij vanwege corona niet naar de kerk kon. En al mijmerend in de leegte van een zondag zonder kerk ontdekte hij steeds meer: "Het missen van de Mis op zondag maakte Christus meer present dan ooit. Dat is het paradoxale: als je iets mist dan is het juist aanwezig. Als je de communie niet tot je kunt nemen, dan is Christus meer aanwezig dan ooit. Ten diepste doet het missen van de Mis denken aan het wezen van de eucharistie: we missen Christus en vieren Hem juist. In die zin is de zondagse Mis meer tot me gekomen juist in het gemis en is de eucharistie dieper in me gaan leven door het ontbreken daarvan."

Sterven om te leven

Willem Jan Otten vertelt zijn verhaal aan mij in de kerkbanken van de Abdij van Egmond bij de opnames voor het tv-programma Geloofsgesprek. Soms zoekt hij naar woorden, dan weer stroomt zijn betoog alsof de woorden hem geschonken worden. Als hij schrijft, is er werkelijk een betovering. Zijn boek kan een klassieker worden, denkt theoloog Erik Borgman. Daarbij doelt hij niet alleen op verkoopcijfers maar ook op impact. Iedere leesgroep en elke zoeker naar een nieuwe betekenis van zijn of haar bestaan moet dit boek lezen. Zo vaak wordt geschreven en gezegd dat katholieken sprakeloos zijn geworden over hun geloof. Lees deze bundel en ontdek dat ons hier woorden worden geschonken over de weg waarin we Christus kunnen volgen. Willem Jan Otten zegt dan: "Ten diepste moet ik sterven om te leven,

dat is de weg van Christus, dat is de beleving van mijn geloof. Pas als ik mijn ego en alles wat daarbij hoort afleg, pas dan volg ik Christus en kom ik tot leven. Sterven om tot leven te komen."

Niet online, maar fysieke gemeenschap en ontmoeting

De auteur is niet alleen dichter maar schrijft ook op poëtische wijze. Geloof krijgt zo een andere dimensie, die van de schoonheid, de goedheid en de waarheid, de drie wegen naar God. Als ik deze bundel lees, mag ik deze weg gaan zonder dat hij ergens zweeft. Want een ontdekking voor Willem Jan Otten aan deze zondagmorgen zonder Missen is dat hij niet alleen kan geloven. "Het is een fysieke ontmoeting met Christus, die ons gegeven wordt. Dat kan niet online, ook al is dat niet meer weg te denken. Ik kan daar niets mee. Christus komt letterlijk en figuurlijk tot me, in de hostie, met de mensen van de kerk om me heen. Dat ervaar ik echt zo in de Nicolaaskerk, waar ik graag kom. Ik ken de meeste kerkgangers niet en ik kan niet zonder hen. Ik kom thuis zonder ieder bij naam te kennen. En toch is die gemeenschap van gelovigen wezenlijk voor ons geloof. Dat is een zegen van corona geweest: om te beseffen dat ik niets ben zonder hen en zonder Christus." ■

Het missen van de Mis op zondag maakte Christus meer present dan ooit

Iedere zondag is er op televisie NPO2 om 9.45 uur een geloofsgesprek, gevolgd door de eucharistieviering (10.00 uur). Het Geloofsgesprek met Willem Jan Otten is terug te zien op www.kro-ncrv.nl/willem-jan-otten

Zondagmorgen. Over het missen van God Willem Jan Otten
ISBN 9789493220157 www.skandalon.nl | € 25,99

We vieren eucharistie

**We bidden
voor iedereen**

's Zondags en doordeweeks, in de eigen kerk of via de televisie, de Kerk viert eucharistie, bron én hoogtepunt van het kerkelijk leven. Wat gebeurt 'daar' allemaal en waarom? In een reeks van artikelen komen vele aspecten, die te maken hebben met de viering van de eucharistie, aan bod.

N

Na de consecratie en de geloofsacclamatie gaat het eucharistisch gebed verder met enkele gebeden in een thematische volgorde: gedenken, aanbieden, bidden voor elkaar en de afsluiting.

Gedenken

Het gedeelte in het eucharistisch gebed direct aansluitend op de consecratie wordt 'anamnese' genoemd, wat 'gedachtenis' betekent, waarbij gedacht wordt aan het waarom van deze gedachtenisviering. Dat is het paasmysterie: de dood en verrijzenis van Christus als ook zijn hemelvaart. Bezien we als voorbeeld deze tekst in Eucharistisch gebed 1: *Daarom gedenken wij, Heer, het lijden en de dood van Jezus Christus, uw Zoon, dat Hij verrezen is, dat Hij is opgestegen naar de hemel.* We gedenken het lijden en de dood van Jezus (= Goede Vrijdag), dat Hij is verrezen (= Pasen) en is opgestegen naar de hemel (= Hemelvaart). Zo wordt het hele paasmysterie herdacht, herinnerd en dus gevierd bij iedere eucharistieviering. Inderdaad, "tot mijn gedachtenis...", zoals Jezus zei bij het Laatste Avondmaal (= Witte Donderdag).

Aanbieden

Direct daaropvolgend is een passage, die zich kenmerkt als de aanbidding van het misoffer. We bieden aan God de Vader onze gebeden en gaven en - niet te vergeten - onszelf aan: *...en bieden U vol dankbaarheid dit offer aan, zo levend en heilig*, aldus deze tekst uit Eucharistisch gebed 3. We vieren deze Mis, dit misoffer, niet voor onszelf, maar God de Vader, de gever van alle goeds, is Degene aan wie wij dit offer aanbieden.

Paus en Bisschop

Omdat in ieder eucharistisch gebed de naam van de paus en de plaatselijke bisschop worden gememoreerd, moet een celebrant zich altijd even vergewissen van de naam van de lokale bisschop voordat hij de Mis begint. In ons bisdom is dat mgr. Jan Hendriks en zegt de priester: "bisschop Johannes". Maar gaat u buiten Noord-Holland naar de kerk, of bent u (met uw parochie) op bedevaart, dan hoort u een andere naam. Die van de plaatselijke bisschop.

In Rome zelf zegt de priester: "voor onze Paus en Bisschop, Franciscus", want de paus is de Bisschop van Rome. In een periode van een interregnum als een paus is overleden (of teruggetreden), wordt het gedeelte voor de paus in z'n geheel overgeslagen.

Opbouw eucharistisch gebed

Prefatie

Heilig, heilig (het Sanctus)

Epiclese

Instellingsverhaal/-woorden met de consecratie

Anamnese (lijden, sterven en glorievolle wederkomst van Christus worden in herinnering gebracht)

Oblatio (de Kerk voegt zich bij het offer van het altaar)

Communie-epiclesse

Commemoratie (van de heiligen en intercessies, zoals de Kerk, de paus en bisschop, als ook de overledenen)

Slotdoxologie (Door Hem...)

Gods Geest

In een aantal versies van het eucharistisch gebed, en vooral de versies geschreven na de liturgische wijzigingen van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) is niet alleen sprake van een epiclese over de gaven, maar ook over de aanwezigen. Vóór dit Concilie kende de Kerk maar één eucharistisch gebed, namelijk de zogeheten Romeinse Canon (nu Eucharistisch gebed 1). Er werd toen geoordeeld dat de werking van de Heilige Geest in de viering van de eucharistie erg onderbelicht bleef. Vooral de orthodoxe (of Oosterse) christenen wezen ons daar op. Zij kennen in hun eucharistie een sterke verwijzing naar de Heilige Geest en het Volk Gods als ook naar de sacramentele gaven. In Eucharistisch gebed 3 is deze aanroeping om goddelijke kracht (epiclesse) over het volk op deze wijze opgenomen: *Vervul ons van zijn Heilige Geest opdat men ons in Christus zal zien worden tot één lichaam en één geest.*

Bidden voor elkaar

In deze zogeheten voorbede als onderdeel van het eucharistisch gebed wordt gebeden voor de gehele Kerk, voor de paus, voor onze bisschop en alle bisschoppen, voor levenden en doden. Bij bijzondere gelegenheden als een huwelijksviering of een jubileumviering (huwelijk of priesterwijding of religieuze professie) of bij een uitvaart wordt vaak een passage toegevoegd, waarin voor de speciale gelegenheid gebeden wordt.

Hieronder vindt u de passage bij een uitvaart (Eucharistisch gebed 2): *Gedenk <doopnamen>, die Gij uit deze wereld tot U geroepen hebt. Laat hem/haar die in de doop met Christus gestorven en herboren is nu ook verrijzen tot nieuw leven met uw Zoon.*

En dit is de algemene tekst van de voorbede in Eucharistisch gebed 3: *Moge de vrede in de wereld en het heil van alle mensen toenemen door dit offer van uw Zoon, dat ons in handen is gegeven opdat wij met U worden verzoend.*

Maak uw volk, onderweg hier op aarde, sterk in liefde en geloof: samen met uw dienaar N., onze Paus, en N., onze Bisschop, met alle bisschoppen, de geestelijkheid en heel het gelovige volk dat Gij U hebt verworven.

Wij vragen U, welwillend te staan tegenover de wensen van deze gemeenschap die hier bij U is, en waarvan Gij de Vader zijt. Goede God, breng in uw barmhartigheid al uw kinderen van overal bijeen.

Laat onze overleden broeders en zusters, ja, laat allen die U lief waren en die van hier zijn heengegaan, genadig binnen in Uw Rijk. Ook wijzelf hopen daar eens te mogen zijn, om met hen samen voor altijd te mogen genieten van Uw heerlijkheid, door Christus onze Heer.

U merkt dat deze teksten heel open en breed zijn. Het gaat niet enkel om onszelf. Neen, we bidden voor “de vrede in de [hele] wereld” en voor het “heil van alle mensen”. Hetzelfde zien we terug bij het gebed voor de overledenen. Niet alleen onze overleden broeders en zusters in Christus brengen we voor God. Neen, ook hier weer iedereen, alle mensen die gestorven zijn, christen/katholiek of niet, gelovig of niet, maar “allen die U lief waren en die van hier zijn heengegaan”. Dat is goed te beseffen. Wij zijn niet sektarisch, wij zijn ‘katholiek’ naar wat het Griekse woord oorspronkelijk betekent: wereldomvattend (of: naar de wereld openend). In het eucharistisch gebed bidt de Kerk bij iedere eucharistieviering voor alles en iedereen in de hele wereld. Dat is een aspect dat vaak niet wordt beseft.

De Paus en de Bisschop

In ieder eucharistisch gebed wordt altijd gebeden voor de paus en de bisschop. Zij worden ook met hun naam genoemd. De “N.” staat voor ‘nomen’ (Latijn voor: naam). De priester wordt geacht hier de naam van de paus te noemen (thans: paus Franciscus) en de naam van de residerende bisschop van het diocees waar de Heilige Mis wordt opgedragen. Het is daarbij toegestaan om de naam of namen van eventuele hulpbisschoppen toe te voegen.

‘Door Hem en met Hem en in Hem’ door wie?

Ieder liturgisch gebed eindigt met een aanroeping van de Allerheiligste Drie-eenheid. De meest gangbare tekst hiervoor luidt: “Door onze Heer Jezus Christus uw Zoon, die met U leeft en heerst in de eenheid van de heilige Geest, God, door de eeuwen der eeuwen”. Die aanroeping wordt uitgesproken door degene die ook het gebed uitspreekt, waarop de overige aanwezigen ‘amen’ zeggen. Zo ook bij het eucharistisch gebed, dat uitsluitend door de priester wordt uitgesproken. De tekst beginnend met “Door Hem...” vormt namelijk een onlosmakelijk deel van het gehele gebed. Zie de slotdoxologie als een algehele samenvatting van het eucharistisch gebed. Daarom wordt het enkel door de priester, of bij concelebratie door alle priesters, uitgesproken of gezongen. En het ‘amen’ door alle overige aanwezigen. En daarmee wordt het ‘amen’ niet een ‘amen’ (afkomstig uit het Hebreeuws, dat ‘vast’, ‘zeker’, ‘zo is het’ betekent) voor de doxologie, maar voor het gehele eucharistisch gebed. Een echt slot dus. Door allen beaamd.

De heiligen

Als we hier bidden voor alles en iedereen, voor de Kerk en de Wereld, dan mogen de heiligen niet ontbreken. Ze zijn onlosmakelijk met ons, hier en nu, verbonden. In ieder eucharistisch gebed wordt in ieder geval de H. Maagd Maria genoemd. En sinds 2005 ook de heilige Jozef als haar Bruidegom. Er wordt verwezen naar de apostelen, de heiligen en de martelaren. In Eucharistisch gebed 3 is deze bede zo geschreven: *Moge Hij ons maken tot een blijvende offergave voor U: dan zullen wij het erfdeel verkrijgen dat Gij ons beloofd hebt, samen met Maria, de heilige Maagd en Moeder van God; met de heilige Jozef, haar Bruidegom; samen met uw apostelen en martelaren, (met de heilige N.,) en met allen die in uw heerlijkheid zijn en daar voor ons bidden.* Bij de ‘N.’ kan de naam van de patroonheilige van de kerk of de heilige van de dag of de plaats genoemd worden.

Slotdoxologie

Ieder eucharistisch gebed wordt afgesloten met de slotdoxologie. De priester houdt dan de pateen met de geconsacreerde hostie en de kelk omhoog en zegt: “Door Hem en met Hem en in Hem zal Uw Naam geprezen zijn, Heer onze God, almachtige Vader, in de eenheid van de Heilige Geest, hier en nu en tot in eeuwigheid”. Hierop antwoorden de aanwezigen: “Amen”. Dit ‘amen’ wordt wel eens het ‘grote amen’ genoemd, omdat het in feite een beaming is van het gehele eucharistisch gebed. ■

Eric van Teijlingen

Kruisweg van Titus Brandsma

Veertien staties van het lijden van Christus, zoals Titus Brandsma dat in de jaren dertig van de vorige eeuw zag en zijn vriend en kunstenaar Jac Maris dat vorm gaf. Bijna een eeuw later zijn ze er nog, in het Processiepark bij de Bonifatiuskapel in Dokkum, ook een idee van Titus Brandsma. Deze veertien staties zijn nu voorzien van eigentijdse teksten met onze nieuwe heilige de kruisweg van Jezus te gaan.

Kruisweg van Titus Brandsma
Herman de Vries en Chris Fictoor
ISBN 9789493279124
www.adveniat.nl | € 9,99

BE-NE-DET-TO

Benedictus XVI, Joseph Ratzinger, was zeker geen tussenpaus, maar een belangrijke schakel tussen de heilige paus Johannes Paulus II (1978-2005) en paus Franciscus (2013-heden). Niemand zal ooit de beelden vergeeten van een aftredende paus, die het Vaticaan met een helikopter verlaat. Zijn gezondheid speelde hem parten en de lasten van onverkwikkelijke dossiers als seksueel misbruik, financieel wanbeleid en problemen rond de curie gingen te zwaar wegen. Deze bundel biedt een verrassende en veelzijdige blik op een opmerkelijk pontificaat, dat acht jaar duurde maar van betekenis is voor Kerk en wereld, tot op de dag van vandaag.

De erfenis van Benedictus XVI. Beschouwingen over een opmerkelijk pontificaat | Anton Klooster en Arnold Smeets | ISBN 9789493279117
www.adveniat.nl | € 19,90

Amsterdam

Bisschop Punt heeft wel eens verteld dat een mevrouw naast hem in het vliegtuig geschrokken keek toen hij antwoordde bisschop van Haarlem en Amsterdam te zijn. “The City of Sodom and Gomorra!?” Amsterdam is ook een religieuze stad. Niet alleen nu maar vooral in de late Middeleeuwen. De stad herbergde vele kloosters en was sinds 13 maart 1345 (de dag van het eucharistisch wonder van de Kalverstraat) door de Mirakelweek een internationale pelgrimsstad geworden. Als eerbetoon aan Bas de Melker als oprichter van de Middeleeuwse Archiven Amsterdam, is diens proefschrift uitgebracht over de sociale en economische betekenis van deze kloosters.

Metamorfose van stad en devotie. Ontstaan en conjunctuur van kerkelijke, religieuze en charistatieve instellingen in Amsterdam in het licht van de stedelijke ontwikkeling 1385-1435
Bas de Melker | ISBN 9789087049270
www.verloren.nl | € 50,00

Synode

2021-2023

In oktober 2021 opende paus Franciscus de eerste fase van de bisschoppensynode van 2023 over synodaliteit. Deze eerste fase vindt plaats in alle bisdommen over de hele wereld – ook in het onze – en duurt tot augustus 2022. Volgend jaar vinden bijeenkomsten plaats per werelddeel en in oktober 2023 is de Synode in Vaticaanstad in Rome.

In de afgelopen maanden is de synode in ons bisdom goed op stoom gekomen. In alle uithoeken kwamen mensen bij elkaar, in grote en kleine groepen en soms online. De een kwam aarzelend binnen, de ander met hoge verwachtingen. Bij vertrek is bijna iedereen het erover eens dat het een nieuwe ervaring is om zo naar elkaar te luisteren, dat het inspirerend en hoopgevend is en dat het om een vervolg vraagt.

Corine van der Loos

Meepraten op bisdom-, continentaal- en wereldniveau

de verschillen was er aan het eind van de avond eensgezindheid bij de deelnemers: dit zijn belangrijke vragen en we moeten hierover vaker met elkaar spreken.”

In gesprek met elkaar...ABG-parochie Amsterdam-Oost

Pastor: “Tijdens de synodebijeenkomst bleek dat parochianen veel wonden hebben opgelopen aan de Kerk. Het was mooi dat we onze ervaringen konden delen. Het biedt inzicht en laat zien dat de situatie van de

In gesprek met elkaar... Bussum en Naarden

Gespreksleider: “We hadden een inspirerende bijeenkomst van twee parochies met 37 mensen, die zich sterk betrokken voelen. Het was een uitdaging om echt naar elkaar te luisteren, omdat er grote verschillen zijn in geloofsbeleving, wat ook verband houdt met de manier waarop de zondagse vieringen ervaren worden. Ligt de nadruk op de schoonheid van de liturgie of op de verbinding tussen geloof en maatschappelijke ontwikkelingen? Voelen we ons samen één kerk of beleven we dat per geloofsgemeenschap? Wat is er nodig om mensen, en ook jongeren en gezinnen, bij de gemeenschap te betrekken? Ondanks

Kerk niet losstaat van de situatie van de maatschappij. Ik hoop dat deze synode aanleiding is voor de Kerk om op de uitdagingen in te gaan, zoals het priestercelebaat en de positie van de vrouw in de Kerk. Mijn droom voor de parochie: dat we niet alleen spreken over God, maar ook mét God.”

Jongere: "We hadden synode met de jongeren van onze parochie. Het heeft mij inzicht gegeven hoe wij de Kerk laten zien in onze buurt. We zouden misschien kaartjes kunnen maken om te laten zien dat hier een kerk is. De bijeenkomst heeft mij aan het denken gezet, dat wij misschien meer over onze kerk en geloof zouden moeten praten tegen onze vrienden en familie. Vooral weet ik dat er hoop is! Na de coronacrisis hebben we weer een kans om onze Kerk goed op te bouwen en het geloof te behouden."

In gesprek met elkaar... besturen- middag Parochiële Caritas Instellingen

PCI-bestuurslid: "Door elkaars verhalen te horen ben ik ontroerd over hoeveel hulp er vanuit de kerken gegeven wordt aan mensen. Dat geeft kracht. We hebben veel te bieden aan mensen, die het moeilijk hebben en ook voor mensen om vrijwilligerswerk te doen bij de Caritas en zo op een andere manier bij de Kerk betrokken te zijn. We zouden meer bekendheid moeten geven aan ons werk. Het werk van de Caritas vraagt wel moed. We moeten leren om niet bang te zijn en zelf initiatief te nemen en contact te leggen met mensen, die het moeilijk hebben. Het wordt bijna altijd gewaardeerd. Het zou fijn zijn als er vanuit het bisdom meer ondersteuning komt rondom PR, financieel beleid en het aandragen van concrete projecten, waar parochies aan mee kunnen doen, zoals bijvoorbeeld Schuldhulpmaatje."

In gesprek met elkaar... Jongerenplatform

Jongere: "Het was bijzonder om in de synodebijeenkomst met het jongerenplatform van het bisdom mooie en minder mooie ervaringen in de Kerk met elkaar te delen. We ontdekten dat het niet voor iedereen vanzelfsprekend is om een gemeenschap te hebben, waarin we regelmatig andere jongeren ontmoeten, wat wel veel verschil maakt."

We zouden dat alle jongeren en alle mensen gunnen. Als we in een gemeenschap tijd nemen om elkaar echt te kennen en te leren om met verschillen om te gaan, dan is dat een mooie manier om te getuigen van ons geloof en anderen uit te nodigen om erbij te komen."

In gesprek met elkaar... religieuzen, nieuwe gemeenschappen en bewegingen

Lid van een van de nieuwe bewegingen: "We hopen en bidden en streven ernaar dat in begripvolle dialoog de Heilige Geest nieuwe wegen mag tonen en dat er net als met het Tweede Vaticaanse Concilie een frisse wind door de Kerk mag waaien. We kunnen niet anders dan erkennen dat de Kerk die ons hier vandaag samenbrengt, de Kerk die wij nodig hebben en liefhebben, ook verbeterpunten heeft, en de gesprekken daarover - ook al ligt het soms gevoelig en zijn we het niet altijd met elkaar eens - mogen we niet uit de weg gaan. Daarom zijn we ook dankbaar voor een dag als vandaag waarin wij onze stem mogen laten horen en mogen luisteren naar de stemmen van anderen, zodat we samen een Kerk mogen vormen die trouw is aan het evangelie van Jezus." ■

www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Icoontje 'Synode 2023' (linkerzijde)

Tiny Church op Floriade Almere

De komende maanden is de Floriade in Almere te bezoeken, een fenomeen in Nederland op het gebied van de tuinbouw. Dit jaar luidt het thema: duurzaamheid, de groene toekomst voor steden. Diverse landen hebben een paviljoen en ook allerlei bedrijven en instellingen presenteren zich. Ook de kerken!

De parochie van Almere en de andere kerkgenootschappen van deze stad zijn ook aanwezig op Floriade. Benieuwd naar de spirituele kant van groen en duurzaamheid? Maak kennis met het Bijbelse toekomstvisioen: een volmaakte stad in een paradijselijke tuin. Van fruitbomen tot helende kruiden, een beeldenroute en een kleine kapel, een *Tiny Church*. In die toekomst wonen mensen in het groen, maar er is ook aandacht voor de twaalf geestelijke vruchten: vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing, medeleven, geloof, hoop en liefde. Dat maakt de stad van de toekomst leefbaar. ■

Floriade Expo

De wereldduinbouwtenoonstelling 'Floriade Expo' met als thema 'Growing Green Cities' wordt gehouden van 14 april t/m 9 oktober 2022 in Almere, waar meer dan veertig landenpaviljoens te bezoeken zijn, waar landen hun cultuur, planten, bloemen en lokale innovaties laten zien voor groene steden. Floriade wordt eens in de tien jaar gehouden.

Info: www.floriade.com

Tiny Church op Floriade

Bezoek ook de *Tiny Church*, die ook geschikt is voor het houden van een kerkelijke viering (denk aan een groepsbezoek door uw parochie).

Info: www.fruitfulcity.nl

Onze Lieve Vrouw ter Nood

Retraite: afzonderen voor spiritueel zelfonderzoek en geestelijke oefening. Ons Heiligdom is hiervoor bij uitstek geschikt.

Het hele jaar door worden er zeer aansprekende retraites en stilteweekenden georganiseerd onder de bezielende leiding van pr. Anton Overmars.

Meer informatie en het volledige programma van onze retraites kunt u terugvinden op onze website: www.olyternood.nl

Huis voor de Pelgrim

Onze reizen brengen je verder

Ga mee op bedevaart

Lourdes
Rome
Banneux
Fátima
Pater Pio
Wandelen

Vraag de uitgebreide brochure aan

043 - 321 57 15 info@huisvoordepelgrim.nl
www.huisvoordepelgrim.nl

BISDOM HAARLEM-AMSTERDAM

PROJECT KOOR

ZING JE OOK MEE!?

VANAF
DONDERDAG 21 APRIL 19:30U
ELKE WEEK EEN REPETITIE
TER VOORBEREIDING OP
PRIESTERWIJDING 11 JUNI

KOPELKATHEDRAAL SINT-BAVO, HAARLEM
KOOR@BISDOMHAARLEM-AMSTERDAM.NL
WWW.BISDOMHAARLEM-AMSTERDAM.NL/KOOR

Claus Sluters Calvarie

Lijden tastbaar verbeeld

Parochies en kerken zijn erfgoed- en schatbewaarders. De gebouwen zijn in een bepaalde stijl opgetrokken. In iedere kerk zijn er kunstschaten: van een glas-in-loodraam tot een heiligenbeeld, van liturgische voorwerpen tot aan kunst met een grote K. *SamenKerk* opent voor u een klein kiertje van deze schatkamer.

Calvarie, Claus Sluter,
ca. 1390 - ca. 1410,
Rijksmuseum Amsterdam

Ingrid Henkemans is erfgoedsspecialist van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

metershoge console met rondom zes levensechte oudtestamentische figuren, wordt tot zijn beste werk gerekend.

In het voorjaar van 2021 deed het Rijksmuseum Amsterdam een spectaculaire aankoop met de sculptuur 'Calvarie'. Claus Sluter, de maker van dit werk, wordt gezien als de grondlegger van het realisme en naturalisme in de beeldhouwkunst. Het werk van deze veertiende-eeuwse, vernieuwende kunstenaar is van grote invloed geweest op andere grootheden in de kunst, zoals de gebroeders Van Eyck en later Rembrandt van Rijn. Allemaal zijn ze schatplichtig aan hem.

Anoniem leven

Er is heel weinig bekend over het leven van Claus Sluter. Waarschijnlijk werd hij rond 1350 in Haarlem geboren. Er wordt aangenomen dat hij dezelfde is als 'Claes de Slutere van Herlam', die in 1379 in de boeken van het Brusselse steen- en beeldhouwersgilde voorkomt. In 1385 duikt zijn naam op in de boekhouding van het Bourgondische hof, waar hij op 1 maart van dat jaar aangesteld wordt als assistent van Jean de Marville, de hofbeeldhouwer van Filips de Stoute.

Sluter krijgt bij zijn aanstelling evenveel betaald als een 'gewone' beeldhouwer, waaruit afgeleid kan worden dat zijn werk nog geen bijzondere status had. Hij moet zich daarna artistiek snel ontwikkeld hebben, want op 23 juli 1389 wordt hij - na de dood van Marville - benoemd tot de nieuwe hofbeeldhouwer van het Bourgondische hof. Voor deze prestigieuze functie werd alleen een kunstenaar gevraagd die op een goede staat van dienst kon bogen.

Veel steen weinig hout

Het oeuvre van Sluter is zeer beperkt en voornamelijk in steen uitgevoerd. Van zijn hand is het praalgraf van Filips de Stoute, dat qua materiaalgebruik en uitvoering niet onderdoet voor de laatste rustplaats van iemand van koninklijke huize. Op kosten van Filips de Stoute reisde Sluter bijvoorbeeld af naar Dinant om daar het marmer te kopen. En albast liet hij bijvoorbeeld uit Grenoble komen. Hij verzorgde de indrukwekkende ornamentering rond het portaal van de kloosterkerk van Chartreuse de Champmol. En de Mozesput, een

Nog schaarser zijn de werken, die Sluter in hout uitvoerde. In 1939 was het Rijksmuseum heel dicht bij de aankoop van twee houten beeldjes die door een Amerikaan aangeboden werden. Door de dreiging van oorlog en problemen rond de financiering van de stukken ging de koop uiteindelijk niet door. Het duurde tot 2020 tot zich een nieuwe kans voordeed. Het museum kwam een kruisgroep op het spoor door een Duitse antiquair, die het te koop aanbood. Na diepgravend onderzoek en het raadplegen van verschillende kenners kon deze Calvarie toegeschreven worden aan Claus Sluter. Een koolstoftest stelde onomstotelijk vast dat het buxushout uit de veertiende eeuw stamt. Zo kon het museum in mei 2021 overgaan tot de aankoop van dit sensationele werk.

Privédevotie

De Calvarie is niet meer dan 56 centimeter hoog en uit één stuk buxushout gesneden. Centraal hangt het gebroken lichaam van Christus aan een licht geknikt rank kruis. Links en rechts onder het kruis staan de H. Maagd Maria en de H. Johannes de Evangelist. Beide gekleed in soepel vallende golvende mantels. Helemaal onderaan, in de holte van het kruis schuilt een leeuw met haar drie welpen. In de Middeleeuwen dacht

men dat welpjes dood geboren werden en door gebrul tot leven gewekt werden. Deze symboliek komt heel zelden voor in de Middeleeuwen en verbeeldt de verrijzenis van Christus.

Helaas is het niet duidelijk voor wie Claus Sluter dit prachtige werk gemaakt heeft. Maar materiaalkeuze en de gedetailleerde naturalistische uitvoering doen vermoeden dat deze Calvarie ooit gemaakt is voor de privédevotie van een vooraanstaand persoon. Misschien wel Filips de Stoute zelf... ■

Ingrid Henkemans

”
**Claus Sluter wordt
gezien als de
grondlegger van
het realisme en
naturalisme in de
beeldhouwkunst**

Nu alle coronamaatregelen zijn opgeheven, zowel in maatschappij als kerk, en koren weer mogen zingen, merken we weer hoe belangrijk samenzang is voor onze eredienst. 'Zingen is twee keer bidden' zeggen we dan vaak. Het paasrepertoire is niet zo uitgebreid als dat met Kerstmis, maar ook Pasen kent zijn eigen, specifieke hymnen en liederen, zoals "Christus die verrezen is"

Christus die verrezen is

'Christus die verrezen is' is een lied, dat met de paaswake of met Pasen gezongen wordt. Met het paastriduüm is op Witte Donderdag, de dag van het Laatste Avondmaal, eucharistie gevierd. Op Goede

Vrijdag en Paaszaterdag wordt er in de gehele Kerk geen eucharistie gevierd, Christus is immers gekruisigd en rust in het graf. In de paaswake wordt, na de Dienst van het Woord en de hernieuwing van de doopbeloften, weer eucharistie gevierd, in de woorden van het lied: "t Maal van zijn gedachtenis wordt hier blij hernomen".

Het tweede couplet is een verwijzing naar Paulus' gedachten uit de Romeinbrief, dat Adam, de eerste mens, de dood en de zonde in de wereld bracht, maar dat Christus, de nieuwe Mens, de dood en de slavernij (aan de zonde) heeft doorbroken.

En het laatste couplet verwijst naar de viering van de eucharistie, dat ons zal bewaren tot het eeuwig leven. Het refrein refereert aan mensen, die - ontdaan van ketenen en voorheen te neer zaten (= 'vrij en opgericht') - hun ogen moeten opheffen naar het licht van de verrijzenis (de paaskaars misschien, als teken dat licht duisternis overwint, als teken van de Levende in ons midden). Daarbij moeten we de term 'broeders'

ruim opvatten, vanuit het Latijnse *fratres*, dat broeders én zusters betekent (inclusief taalgebruik dus).

De tekst van dit paaslied is van auteur en classicus Gerard Wijdeveld. In de jaren dertig van de vorige eeuw debuteerde hij als dichter, maakte naam als vertaler en kenner van het werk van de heilige Augustinus. Door zijn oorlogsverleden – hij koos de kant van de bezetter – gingen later belangrijke functies, zoals een profesoraat in Nijmegen, aan hem voorbij. Hij was leraar Klassieke talen aan het Ignatius College (Amsterdam) en werkte anoniem mee aan de Bijbelvertaling van

de Katholieke Bijbelstichting.

De toegankelijke en opgewekte melodie is gecomponeerd door componist, dirigent en organist Albert de Klerk. De Klerk componeerde een veelheid aan instrumentale en vocale muziek.

Als organist was hij van zijn zestiende jaar tot aan zijn dood verbonden aan de Sint-Josephkerk in Haarlem. Ook was hij van 1956 tot en met 1982 stadsorganist van voornoemde stad. Albert de Klerk schreef verschillende liederen voor

gebruik in de liturgie, zoals 'Vriendelijk licht, dat heel de dag' en 'Het brood in de aarde gevonden', maar 'Christus die verzezen is' is naar alle waarschijnlijkheid zijn meest gezongen lied. ■

Jos Martens

**Het laatste couplet
verwijst naar de
eucharistie, dat ons
zal bewaren tot
het eeuwig leven**

Christus die verzezen is, doet ons samenkomen;
't Maal van zijn gedachtenis wordt hier blij hernomen.
Broeders, vrij en opgericht, alleluja, heft uw ogen,
alleluja naar den hoge, heft uw ogen naar het licht.

Christus brak de slavernij, brak de donk're dagen.
Rijzend uit zijn graf heeft Hij Adams dood verslagen.
Broeders, vrij en opgericht, alleluja, heft uw ogen,
alleluja naar den hoge, heft uw ogen naar het licht.

Christus die verzezen is, straalt van eeuwig leven;
't Maal van zijn gedachtenis zal dat ons ook geven.
Broeders, vrij en opgericht, alleluja, heft uw ogen,
alleluja naar den hoge, heft uw ogen naar het licht.

Tekst: Gerard Wijdeveld (1905-1997)
Melodie: Albert de Klerk (1917-1998)

Gebruik de QR-code om dit lied
te beluisteren of kijk op de website
van het bisdom.

1572

Geboorte van Nederland

H

et jaar 1572 is in onze geschiedenis het begin van de 'geboorte van Nederland'. De inname van Den Briel in dat jaar door de watergeuzen was een keerpunt in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648),

een heftige strijd, oorlog en deels ook burgeroorlog. Elke stad in de Nederlanden speelde hierin zijn eigen rol en heeft zijn eigen herinneringen. Sommigen bleven de landsheer, koning Filips II van Spanje, trouw; anderen namen deel aan een opstand onder leiding van Willem van Nassouwe, prins van Oranje. Uit eigen beweging of noodgedwongen.

De vrijheidsstrijd ontketende een burgeroorlog, die militair en economisch gedomineerd werd door Holland en Zeeland. Andere provincies profiteerden ervan. Staats-Vlaanderen (het latere Zeeuws-Vlaanderen), Staats-Brabant (Noord-Brabant) en Staats-Overmaas (delen van Limburg en Vlaanderen) werden als wingewesten uitgebuit met zware belastingen. Drenthe deelde in het lot van de koloniën in de Oost en in de West, de veenarbeiders in het lot van de slaafgemaakten. De Opstand werd ook als godsdienstoorlog uitgevochten. Toen de kruitdampen optrokken, was het gereformeerde protestantisme de bevoorrechte religie en werden rooms-katholieken, doopsgezinden en

lutheranen, samen met de joden, als tweederangsburgers achtergesteld en in hun schuilkerken aan het oog onttrokken.

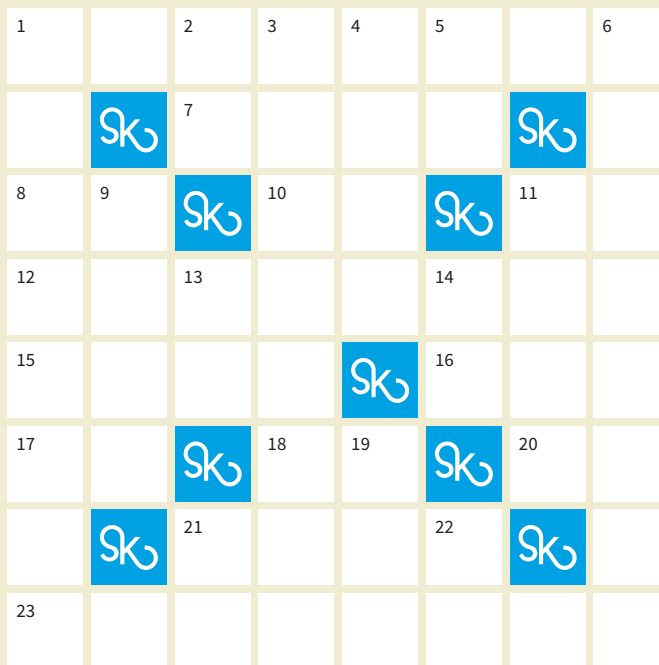
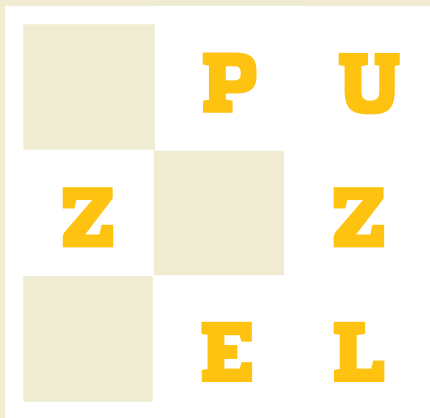
Tussen 1572 en 2022 liggen 450 jaar en de waarden die toen werden bevochten, spelen ook nu nog: vrijheid, verdraagzaamheid, verbondenheid, verscheidenheid. De coronapandemie en de oorlog in Oekraïne maken ons daar weer attent op. Deze thema's, de historische achtergrond en de huidige maatschappelijke situatie gaf diverse gemeenten aanleiding zich te verbinden in het project 'Geboorte van Nederland 1572' met lezingen, tentoonstellingen en diverse culturele en maatschappelijke activiteiten.

Oecumenische viering

Er is een liturgie beschikbaar voor een oecumenische viering, die 1572 en 2022 met elkaar verbindt. Pijnlijke herinneringen worden bij God gebracht en vanuit ons gezamenlijk, christelijk geloof wordt aansloten bij de waarden vrijheid, verdraagzaamheid, verbondenheid, verscheidenheid en vrede.

www.geboortevannederland.nl

Horizontaal

- 1 Daar stort men het collectegeld?
- 7 Het sop is niet waardig hieraan
- 8 Lichtgewicht automerk
- 10 Daar
- 11 Hit van Peter Maffay voor jou
- 12 Nuttig vertrek
- 15 Engelse toon in je neus?
- 16 Blik op de weg
- 17 Zojuist
- 18 Terwille van justitie
- 20 Deel van de krijgsmacht met inhoud
- 21 Een lichaamsdeel waarop men het kan hebben
- 23 Dat stuk hout hoort niets

Verticaal

- 1 Voor als het binnen koud is?
- 2 Paaps
- 3 Deze vogel is dubbel lekker
- 4 Wat een wind!
- 5 Reeds compleet
- 6 Benauwend kledingstuk
- 9 Kleurrijke plaats in België
- 11 Daar lig ik in
- 13 Half rokje
- 14 Computertaal
- 19 Hoeveelheid modder uit Amerika
- 21 Zonder een 2 moet water stoppen
- 22 Italiaanse rivier onder het bed?

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) vóór 15 mei 2022 naar: **Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.**
Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Oplossing puzzel SamenKerk nr. 1

Uit de correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot:

- Mevr. T. Kaandorp-Bijl (Schoorl)
- Mevr. B. van Gilst (Almere)
- Dhr. J. Verwey (Spanbroek)

Gefeliciteerd!

Agenda

April 2022

- 9 APRIL** Informatiebijeenkomst Youth for Peace festival (Sant'Egidio) | www.jongekerk.nl
- 10 APRIL** Palmzondag | begin van de Goede Week
- 13 APRIL** Chrismamis in de St.-Bavokathedraal (om 19.30 uur)
- 14 APRIL** Witte Donderdag | The Passion (in Doetinchem) www.thepassion.nl | NPO 1 (KRO-NCRV) om 20.30 uur
- 15 APRIL** Goede Vrijdag
- 17 APRIL** Pasen | begin van het octaaf van Pasen
- 19 APRIL** Lezing over Fatima en de WJD'23 www.jongekerk.nl
- 24 APRIL** Tweede zondag van Pasen | Beloken Pasen
- 27 APRIL** Koningsdag
- 29 APRIL-1 MEI** WJD@home Ameland | www.jongekerk.nl
-

Mei 2022

- 1 MEI** derde zondag van Pasen
- 2 MEI** feest van kerkwijding (Sint-Bavokathedraal)
- 4 MEI** Dodenherdenking
- 5 MEI** Bevrijdingsdag
- 8 MEI** Vierde zondag van Pasen | Roepingenzondag www.roepingenzondag.nl
- 15 MEI** Vijfde zondag van Pasen | Zondag voor de Oosterse Kerken | www.oecumene.nl
- 15 MEI** Heiligverklaring Titus Brandsma (in Rome) www.karmel.nl/titus-brandsma/ | pagina 14-17
- 22 MEI** Zesde zondag van Pasen | netwerkbijeenkomst jongerenwerkers, vrijwilligers familiezonntag en vormsel (Haarlem)
- 26 MEI** Hemelvaartsdag
- 28 MEI** Feestdag van O.L.V. ter Nood (Heiloo) www.olvaternood.nl
- 29 MEI** Zevende zondag van Pasen
- 28 MEI – 5 JUNI** Week Nederlandse missionaris www.weeknederlandsemissionaris.nl
-

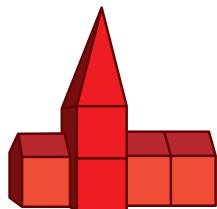
Wijzigingen voorbehouden

Geef vandaag voor

2022

Actie

Kerkbalans

kerkbalans.nl

de kerk van morgen

